

О. Г. Астаф'єв

Наєнко Михайло Кузьмович

НАЄНКО Михайло Кузьмович (21. 11. 1938, с. Гуляйполе Катериноп. р-ну Київ., нині Черкас. обл.) – літературознавець, критик. Батько Г. Наєнко. Доктор філологічних наук (1988), професор (1991). Заслужений діяч науки і техніки України (2000). Державна премія України ім. Т. Шевченка (1996). Премії ім. Г. Сковороди (1994), ім. Л. Бразова (2010), ім. С. Величка (2011), ім. М. Старицького (2013). Орден «За заслуги» 3-го ступеня (2009). Член НСЖУ (1976) та НСПУ (1981). Закін. Київський університет (1966). Працював 1966–70 викл. Київ. муз. училища ім. Р. Глієра; 1970–73 – завідувач відділу ж. «Знання та праця»; 1973–79 – відп. секр. і заст. гол. ред. ж. «Українська мова і література в школі»; від 1979 – старший науковий співробітник, від 1985 – вчений секр. та пров. н. с. Інституту літ-ри НАНУ (усі – Київ); 1989–2004 – завідувач кафедри теорії літ-ри, водночас 1992–2001 – декан філол. ф-ту, від 2004 – професор кафедри теорії літ-ри і компаративістики та каф. слов'ян. філології Київ. університету. Відродив 1996 в університеті роботу «Філол. семінару», засн. 1904 В. Перетцом. Наукові дослідження: питання історії та теорії укр. літ-ри, зокрема проблеми романтизму, розвитку літературозн. шкіл, жанр.-стильові особливості прози 1920-х рр., творчості Г. Косинки, О. Довженка, Ю. Яновського, О. Гончара, сучас. літ. процесу тощо. Упорядкував та видав кн. «Бригантина» О. Гончара (1982), «Прапорonosці» О. Гончара і зображення «людини на війні», «Яблуневий полон» І. Дніпровського (обидві – 1985), «Чорний ангел» О. Слісаренка (1990), «Історія української літератури» (1994; 2002) та «Реалізм в українській літературі» (1999) Д. Чижевського, «Історія українського письменства» С. Єфремова (1996), «Розстріляне відродження» Ю. Лавріненка (2000; 2005) та ін. Один із авторів академ. вид. «Історія українсько-російських літературних зв'язків» (1967), «Історія української літератури» в 2-х т. (1987–88), «Історія української літератури ХХ

століття» в 2-х кн. (1995–96; 1998), підручників «Українська література» (1976; 1980), «Українська радянська література» (1979), колектив. зб. «Завжди в пошуку» (1972), «З перехрестя дивовижного», «Наставники» (обидва – 1975), «Про Олеся Гончара» (1978), «Українські радянські письменники» (1984), «Письменники радянської України» (1984; 1986), «З добою нарівні» (1985), «Натхнена Жовтнем» (1987), «Слово про Олеся Гончара» (1988), «З порога смерті» (1991), «Іван Карпенко-Карий і українська театральна культура» (1995), «Іван Котляревський і світова культура» (1999), «Тарас Шевченко і європейська культура» (2000), «Шевченкознавчі студії» (1994–2002), «Філологічні семінари» (1998–2017), «Не вмирає душа наша» (2002; усі – Київ) тощо. Окремі праці Н. опубл. у зарубіж. вид. «The Search for a New World Culture for the 21 st. Century: Western Literary Respectives» (Washington, 1997), «Kolo. Casonis Maticehrvatske» (Zagreb, 1997), «Warszawskie zeszyty ukrainosnawcze» (1996; 1998; 2000), «Romantièna pesnitev» (Lublana, 2000), «Österreiche Osthefte» (Wien, 2000), «Ukrainische kultur im europäischen kontext» (Greifswald, 2002). Автор кн. п'єс «Отець Антоній. Фауст» (2010), лірич. спроб «З першою росю» (2016), «Ромашка» (2019; усі – Київ), а також числен. літ.-крит. публікацій, низки статей до УЛЕ, ЕСУ та ін. енциклоп. видань.

Основні праці

Жовтневі крила новелістики. К., 1980; Краса вірності: у творчому світі Олеся Гончара. К., 1981; П'ятиліття українського роману. К., 1985; Романтичний епос. К., 1988; 2000; Григорій Косинка. К., 1989; Одержимість. К., 1990; Наука і кон'юктура. К., 1993; Українське літературознавство. К., 1997; Спогад про красу вірності. К., 1998; Історія українського літературознавства: Підруч. К., 2001; 2003; Інтим письменницької праці. К., 2003; 2013; Художня література України. К., 2005; 2008; Іван Франко: тяжіння до модернізму. К., 2006; *Ukrajinsky literaturny romantizmus: Dobovy a naddobovy*. Banská Bystrica; К., 2006; Історія українського літературознавства і критики: Навч. посіб. К., 2010; Художня література України: від міфів до модерної реальності. К., 2012; Філологічний семінар – школа наших традицій. К., 2012; 2017; Вечірні світанки: Берибіське Гуляйполе, «від Києва до Лубен» і літературні візії. К., 2015; Літературна історія і сучасна критика. К., 2015; Вітер: Літературна критика і рух художнього слова. К., 2017; Художня карма Людмили Скирди. К., 2017; Олень Гончар в інтер-інтер'єрі. К., 2018; Після сказаного і... поза записом. К., 2018; Озон зарубіжжя. К., 2019.

Рекомендована література

1. Наєнко Михайло Кузьмович: Бібліогр. покажч. К., 1998;
2. 2014;
3. 2019;
4. I. Pospíšil. *Vznik a Vyvoj ukrajinske literarni vıdy // Slavica Literarna*. Brno, 1998;

5. E. Wedel. Najenko M. Ukrajinske literaturosnavstvo... // Zeitschrift Slavische Philologie. Heidelberg, 2001. Bd. 60, Heft 2;
6. M. Roman. Nove dejine ukrajinskej literatury // Opera slavika. Rocnik XVII. 2007. Čislo 3;
7. Даниленко Н. «Самого господо слово...» // ЛУ. 2013, 21 листоп.;
8. Бурій В. Михайлові Наєнку – 75 // Катериноп. вісн. 2013, 22 листоп.;
9. Білик Г. Річище і береги літературознавчої діяльності професора Михайла Наєнка // Рідний край. 2013. № 2;
10. Наривская В. О литературе как феномене эстетики // Лит-ра XX–XXI веков. Итоги и перспективы изучения. 11-е Андреев. чтения. Москва, 2013;
11. Її ж. Світанки і лабіринти філолога // СіЧ. 2016. № 3;
12. Повар О. Минуле в лабіринтах надвечір'я. «Мала» і «літературна» вітчизна Михайла Наєнка. К., 2017;
13. Котельчук О. Геокультурний простір і «Вечірні світанки...» Михайла Наєнка. К., 2018.

Бібліографічний опис:

Наєнко Михайло Кузьмович / О. Г. Астаф'єв // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-71599>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).